

Program Współpracy INTERREG Polska – Saksonia 2021-2027

Raport z przebiegu konsultacji publicznych oraz opiniowania przez właściwe organy

Data: 02.11.2021

Opracowanie: ekovert Łukasz Szkudlarek
ul. Średzka 10/1B
54-017 Wrocław

ZAWARTOŚĆ RAPORTU

1	WPROWADZENIE.....	3
2	OPIS SPOSOBU ORGANIZACJI I PRZEBIEGU KONSULTACJI PUBLICZNYCH ORAZ OPINIOWANIA PRZEZ ORGANY	4
2.1	Konsultacje publiczne	4
2.1	Opinie organów.....	5
3	ZESTAWIENIE ILOŚCIOWE I JAKOŚCIOWE PODMIOTÓW ZGŁASZAJĄCYCH UWAGI	5
4	ANALIZA ZGŁOSZONYCH UWAG ORAZ SPOSÓB ICH UWZGLĘDNIENIA W PROGNOZIE ORAZ PROGRAMIE	6

1 WPROWADZENIE

Prognoza oddziaływania na środowisko (dalej Prognoza) dotyczy dokumentu strategicznego pt. „Program Współpracy INTERREG Polska – Saksonia 2021-2027” (dalej Program). Dokument ten jest podstawą finansowego wsparcia ze środków Unii Europejskiej projektów realizowanych w obszarach przygranicznych (w tym przypadku Pogranicza polsko-saksońskiego), zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1059 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu Europejska współpraca terytorialna (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego (dalej Rozporządzenie Interreg).

Obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika bezpośrednio z art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 247), zwanej dalej ustawą OOŚ, a także z § 4 Ustawy o ocenach oddziaływania na środowisko w Wolnym Kraju Związkowym Saksonia (SächsGVBl. 2019 Nr. 12, S. 525 Fsn-Nr.: 660-7/2), zwanej dalej SächsUVPg.

Jednym z ważniejszych etapów postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ) jest zapewnienie udziału społeczeństwu oraz opiniowanie projektu Programu wraz z Prognozą przez odpowiednie organy (Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska oraz Główny Inspektor Sanitarny – strona polska, Saksońskie Ministerstwo Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa – strona niemiecka). Zebrane opinie od organów oraz uwagi i wnioski zebrane od szeroko rozumianego społeczeństwa są analizowane pod kątem zasadności ich wykorzystania przy tworzeniu ostatecznej wersji Programu. W przypadku odrzucenia uwagi konieczne jest wnikliwe uzasadnienie takiego stanowiska.

2 OPIS SPOSOBU ORGANIZACJI I PRZEBIEGU KONSULTACJI PUBLICZNYCH ORAZ OPINIOWANIA PRZEZ ORGANY

2.1 Konsultacje publiczne

Konsultacje były prowadzone zgodnie z art. 54, ust. 2 ustawy z 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Organem właściwym do rozpatrzenia uwag jest Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

Informacje o prowadzonych konsultacjach zostały umieszczone (w języku polskim i niemieckim) na stronach www:

<https://www.ewt.gov.pl/strony/wiadomosci/publiczne-konsultacje-prognozy-oddziaływania-na-srodowisko-dla-projektu-programu-interreg-polska-saksonia-2021-2027/>

<https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/rozpoczely-sie-konsultacje-publiczne-prognozy-oddziaływania-na-srodowisko-projektu-programu-interreg-polska--saksonia-2021-2027>

[PUBLICZNE KONSULTACJE PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO dla Interreg Polska - Saksonia 2021-2027 - Widok wiadomości - \(plsn.eu\)](https://www.plsn.eu/publiczne-konsultacje-prognozy-oddziaływania-na-srodowisko-dla-interreg-polska-saksonia-2021-2027-widok-wiadomosci)

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2968795216694745&id=1583796415194639&_tn_ =K-R

<https://www.buergerbeteiligung.sachsen.de/portal/smr/beteiligung/themen/1026057>

<https://de.plsn.eu/-/die-offentliche-konsultation-vom-umweltbericht-fur-den-programm-interreg-polen-sachsen-2021-2027>

Uwagi i wnioski można było składać w terminie od 17 sierpnia 2021 r. do 18 października 2021 r. w następujący sposób:

- z wykorzystaniem formularza on-line,
- w formie pisemnej po wysłaniu ich na adres Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej,

- ustnie do protokołu, tzn. istniała możliwość zgłaszania ich osobiście po wcześniejszym umówieniu terminu w Ministerstwie.

Ponadto prognoza została wyłożona do wglądu:

- w siedzibie Wspólnego Sekretariatu Programu,
- w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, Departament Współpracy Terytorialnej,
- na portalu do konsultacji społecznych rządu landu Saksonia <https://www.buergerbeteiligung.sachsen.de/portal/smr/beteiligung/themen/1026057>

o trwających konsultacjach i możliwości składania uwag i wniosków informowano także za pośrednictwem ogłoszeń w prasie:

- Gazeta Lubuska, z dnia 4.10.2021 r.
- Gazeta Wrocławska, z dnia 4.10.2021 r.

2.1 Opinie organów

Projekt Programu wraz z Prognozą został przedłożony do opiniowania następującym organom:

- Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska,
- Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu,
- Saksońskiemu Ministerstwu Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa,

które wyraziły swoje opinie.

3 ZESTAWIENIE ILOŚCIOWE I JAKOŚCIOWE PODMIOTÓW ZGŁASZAJĄCYCH UWAGI

W toku opiniowania oraz konsultacji publicznych łącznie wpłynęło 16 uwag oraz komentarzy do Prognozy. Zestawienie liczbowe przedstawia się następująco:

- Saksońskie Ministerstwa Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa – 10 uwag,
- Saksońskie Ministerstwo Rozwoju Regionalnego – 2 uwagi,

- Saksoński Urząd Archeologiczny – 1 uwaga,
- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska – 3 uwagi.

W trakcie konsultacji publicznych nie wpłynęły uwagi od osób fizycznych, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych. Główny Inspektor Sanitarny zaopiniował Program wraz z Prognozą pozytywnie nie wnosząc uwag.

4 ANALIZA ZGŁOSZONYCH UWAG ORAZ SPOSÓB ICH UWZGLĘDNIENIA W PROGNOZIE ORAZ PROGRAMIE

W poniższej tabeli (załączonej także do raportu w formacie Excel) zawarto zestawienie uwag do Prognozy oraz Programu przedłożonych w opiniach organów oraz zgłoszonych w toku konsultacji publicznych. Większość uwag dotyczyło Prognozy i wskazywało na konieczność jej uzupełnienia. Jedna uwaga zgłoszona przez Saksońskie Ministerstwo Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa wskazuje na brak uwzględnienia w Prognozie oraz Programie adaptacji do zmian klimatu w rolnictwie i leśnictwie, a co za tym idzie konieczność rozszerzenia obu dokumentów, tak aby możliwe było wsparcie działań w tych sektorach, w szczególności z wykorzystaniem działań opartych na ekosystemach. Ponowna analiza zapisów Programu wraz z Prognozą wykazała, że przedsięwzięcia tego typu mogą uzyskać dofinansowanie przy obecnym brzmieniu Programu. Dodatkowo w Prognozie zaleca się premiowanie projektów mających pozytywny wpływ na środowisko oraz kwestie klimatyczne.

Spośród 16 uwag, większość z nich została uwzględniona w całości (9 uwag), 5 uwag uwzględniono częściowo, natomiast ponownym przeanalizowaniu programu oraz prognozy 2 uwagi odrzucono. W ostatniej kolumnie podano uzasadnienie częściowego lub całkowitego odrzucenia uwagi.

Tabela 1. Zestawienie uwag wraz ze sposobem ich uwzględniania oraz uzasadnieniem (opr. własne)

L.p.	Instytucja	Kraj/ Województwo	Rozdział i strona Prognozy	Treść uwagi (pole obowiązkowe)	Uzasadnienie uwagi (pole obowiązkowe)	Rozpatrzenie uwagi	Uzasadnienie w przypadku odrzucenia lub częściowego uwzględnienia uwagi
1	Saksoński Urząd ds. Archeologii	Niemcy, Saksonia	3.6 Zabytki / str. 78-80; 109	W Niemcy, Saksonia rozdziale 3.6 pojęcie zabytku kultury zostało jednostronnie ograniczone do zabytków architektury. W obu krajach zabytki archeologiczne są jednak również zabytkami kultury, które zasługują na ochronę. Są one szczegółowo opisane w Saksońskiej Ustawie o Ochronie Zabytków §2 ust. 5 g). Właściwym organem jest Saksoński Urząd ds. Archeologii (SächsDSchG § 3a ust. 3). Konieczne jest zatem wyraźne uwzględnienie archeologicznych zabytków kultury (zabytków ruchomych i nieruchomych).	Znajdujące się w ziemi zabytki archeologiczne są cennymi świadkami przeszłości i mają duże znaczenie turystyczne. Wnoszą one znaczący wkład w tożsamość regionalną. Ponadto są one szczególnie dotknięte skutkami uprawy gleby i zmian klimatycznych (erozja gleby, wysychanie, erozja gleby spowodowana powodziami). Transgraniczne nowoczesne środki ochrony rozwijane wspólnie w ramach ochrony przyrody, rolnictwa i archeologii w znacznym stopniu przyczyniają się do zachowania dziedzictwa kulturowego. Federalna ustawa o ochronie gleby wyraźnie nawiązuje do funkcji gleby jako archiwum historii naturalnej i kulturowej (BBodSchG §2 ust. 2 nr 2).	Uwagę uwzględniono	Stosowne uzupełnienia dodano w rozdziale 3.6

2	Saksońskie Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	Niemcy, Saksonia	3.6 Zabytki / str. 79-80	<p>Proszę uzupełnić poprzez dodanie: „Po stronie niemieckiej ochrona i konserwacja zabytków podlega kompetencjom krajów związkowych, co oznacza, że każdy z krajów związkowych reguluje wytyczne postępowania z zabytkami na mocy własnej ustawy o ochronie zabytków. W Saksonii temat ten reguluje ustawa o ochronie zabytków saksońskich z dnia 3 marca 1993 r.). Zgodnie z ustawą ochrona i konserwacja zabytków ma za zadanie ochronę i zachowanie zabytków kultury, a w szczególności monitorowanie ich stanu, podejmowanie działań na rzecz zapobiegania zagrożeniom i ratowania zabytków kultury oraz ich ewidencjonowanie i badania naukowe. Zabytkami kultury w rozumieniu ustawy są wytworzone przez człowieka obiekty, zespoły, części i ślady oraz przedmioty, wraz z ich naturalnym podłożem, których zachowanie leży w interesie społecznym, ze względu na ich wartość historyczną, artystyczną, naukową, urbanistyczną lub krajobrazową. Saksońska lista zabytków kultury ze względu na ich dużą ilość została podzielona na ponad 400 podlist. Po niemieckiej stronie granicy chronionych jest znacznie więcej obiektów niż w Polsce. W samym Görlitz znajduje się prawie 4 tys. zabytków kultury, w Budziszynie prawie 1,2 tys. Pełna lista</p>	<p>Po stronie niemieckiej obowiązuje suwerenność kulturalna krajów związkowych, dlatego kraje związkowe są odpowiedzialne za ochronę zabytków. W Wolnym Kraju Związkowym Saksonii reguluje to Saksońska Ustawa o Ochronie Zabytków (SächsDSchG) z 1993 r. z późniejszymi zmianami. Zadaniem ochrony zabytków i opieki nad zabytkami jest ochrona i opieka nad zabytkami kultury, a w szczególności monitorowanie ich stanu, działania na rzecz zapobiegania zagrożeniom i odzyskiwania zabytków kultury oraz ich ewidencjonowanie i naukowe badanie (§ 1 ust. 1 SächsDSchG). Zabytki kultury w rozumieniu ustawy to wytworzone przez człowieka obiekty, materialne całości, części i ślady obiektów, łącznie z ich naturalnymi fundamentami, których zachowanie leży w interesie publicznym ze względu na ich znaczenie historyczne, artystyczne, naukowe, urbanistyczne lub krajobrazowe (§ 2 ust. 1 SächsDSchG). Wolny Kraj Związkowy Saksonia charakteryzuje się dużą</p>	<p>Uwagę uwzględ niono</p>	Rozdział 3.6 został uzupełniony zgodnie z przedłożoną uwagą
---	---	---------------------	-----------------------------	--	--	------------------------------------	---

zabytków dziedzictwa kulturowego znajdujących się po saksońskiej stronie obszaru wsparcia dostępna jest na stronie Saksońskiego Państwowego Urzędu Ochrony Zabytków, natomiast listy zabytków znajdujących się po polskiej stronie obszaru wsparcia dostępne są na stronie Narodowego Instytutu Dziedzictwa, z podziałem na zabytki znajdujące się w województwie dolnośląskim i lubuskim.” Fragment w języku niemieckim cytuje ustawę o ochronie zabytków w niedokładnym tłumaczeniu. Proszę dopasować.

gęstością zabytków. W dniu 31.12.2020 r. na liście zabytków kultury Wolnego Państwa Saksonii znajdowało się łącznie 26 074 zabytków kultury, z czego 23 011 to zabytki architektury, a 23 063 to zabytki archeologiczne. Lista wszystkich saksońskich zabytków dostępna jest na stronie internetowej Saksońskiego Urzędu Ochrony Zabytków. Przepis 43 (link jest prawidłowy); wykazy zabytków po polskiej stronie obszaru wsparcia znajdują się na stronie Narodowego Instytutu Dziedzictwa Kulturowego (przepis 44), z podziałem na zabytki województwa dolnośląskiego i lubuskiego.

3	Saksońskie Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	Niemcy, Saksonia	3.6 Zabytki, str. 80, ostatni akapit, zdanie drugie.	Powinno ono brzmieć: "Działania te mogą mieć charakter zarówno inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny i w tym zakresie wykazują pośrednie i bezpośrednie pozytywne skutki dla zabytków"	W przeciwnym razie cel, jakim jest zachowanie dziedzictwa kulturowego, nie zostałyby osiągnięty. Cel ochrony zabytków kultury jest również wyraźnie wymieniony m.in. na s. 99.	Uwagę uwzględniono	W rozdziale 3.6 wprowadzono zmiany zgodnie z uwagą
4	Saksońskie Ministerstwo Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa	Niemcy, Saksonia	Rozdział 2.2.3 / 1. Akapit; str. 36	„Cele klimatyczne w Wolnym Kraju Związkowym Saksonia zostały sformułowane w Programie dotyczącym Energii i Klimatu 2012, który zakładał rok 2008 2009 jako referencyjny i rok 2020 ¹² jako rok docelowy. Najważniejsze znaczenie ma fakt, że określone cele redukcji CO2 ((dla sektora nie objętego handlem emisjami, tj. transportu, gospodarstw domowych, drobnych konsumentów i innych, tj. składowisk, oczyszczania ścieków, kompostowania) o prawie ¼ pomiędzy- 2008 and 2009 und 2020 nie zostały osiągnięte. Z obserwowano nawet niewielki wzrost emisji CO2 ¹³ . “ Prawidłowy link do odnośnika 12 jest następujący: https://www.klima.sachsen.de/klimaschutzprogramme-seit-2001-22620.html	Stwierdzenie zawarte w ostatnim zdaniu (zaznaczone na szaro) nie jest poparte odnośnikiem w odpowiednim przypisie 13. Po pierwsze, można tu znaleźć tylko dane dotyczące emisji CO2 związanych z energią oraz emisji CO2 z transportu i ogrzewania domów, i to tylko do roku docelowego 2017. Zweryfikowane dane dotyczące emisji dla roku 2020 nie są jeszcze dostępne. Chociaż słusze byłoby stwierdzenie, że w latach 2009-2018 emisje zasadniczo uległy stagnacji.	Uwagę uwzględniono	Wprowadzono zmiany (w rozdziale 2.2.3) zgodnie z treścią uwagi
5	Saksońskie Ministerstwo Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa	Niemcy, Saksonia	Rozdział 3.1/ Tabela 5, str. 42	Do tabeli należy dodać kategorię "rezerwat biosfery". W kategorii rezerwatów przyrody (w języku polskim) należy dodać termin "obszary ochrony przyrody", który obowiązuje w Saksonii.		Uwagę uwzględniono	Zgodnie z uwagą zmieniono tabelę 5 (rozdział 3.1)

6	Saksońskie Ministerstwo Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa	Niemcy, Saksonia	Rozdział 3.1 / przedostatni akapit – wylistowanie (wymienienie) zidentyfikowa nych zagrożeń, str. 56	Czwarty od końca fragment odnosi się do utraty cennych siedlisk i terenów leśnych z powodu złego zarządzania gospodarką leśną, a także do wycinki (karczowania) lasów na dużą skalę i budowie dróg wzdłuż istniejących szlaków wędrownych (szlaków migracyjnych?). Wielkoskalowe wycinki naruszają saksońskie prawo leśne i ochrony przyrody (np. zakaz zrębów zupełnych powyżej 1,5 ha lub niszczenie chronionych biotopów). Ponadto karczowanie nie jest gospodarką leśną, lecz zmianą sposobu użytkowania wymagającą zezwolenia. Fragment ten należy przedstawić w sposób merytorycznie poprawny i rozróżniający	Uwagę uwzględ niono	Wprowadzono zmiany w rozdziale 3.1 zgodnie z uwagą
7	Saksońskie Ministerstwo Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa	Niemcy, Saksonia	Rozdział 3.2/akapit najwyżej; str. 60	„Pośredni wpływ na schorzenia kardiologiczne i onkologiczne oraz zdrowie człowieka w ogóle wpływ ma jakość i stan środowiska w jakim żyje. Istotny jest zatem stan powietrza, poziom hałasu oraz dostęp do terenów zielonych służących rekreacji. W tym kontekście należy wskazać problem smogu powodowany w dużej mierze przez spalanie paliw stałych w indywidualnych gospodarstwach domowych. Problem ten jest dużo bardziej widoczny po stronie polskiej pogranicza.” Należy tu również wspomnieć o rosnącym negatywnym wpływie upałów (dłuższe / częstsze okresy upałów) na zdrowie i sprawność fizyczną, zwłaszcza że środki		Uwagę uwzględ niono

				zapobiegające stresowi cieplnemu w wyniku zmian klimatu zostały szczegółowo omówione poniżej w ocenie znaczenia oddziaływania.		
8	Saksońskie Ministerstwo Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa	Niemcy, Saksonia	Rozdział 3.2 / ostatni akapit	Na wymienione "Zanieczyszczenie rtęcią" wpływa lokalne tło geologiczne i powinno to zostać w ten sposób przedstawione	Uwagę uwzględniono	W rozdziale 3.2 Wprowadzono zmiany zgodnie z uwagą
9	Saksońskie Ministerstwo Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa	Niemcy, Saksonia	Rozdział 3.7 / fragment zmiany klimatu	Zamiast 5 raportu IPCC z 2013 r., powinno się wykorzystać przedłożony w między czasie 6. raport (sierpień 2021). (Niemiecki: https://www.de-ipcc.de/350.php ; Originaldokumente: https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-working-group-i/).	Uwagę uwzględniono	Prognoza była opracowywana przed publikacją raportu IPCC z sierpnia 2021 r., wprowadzono aktualizację w rozdziale 3.7

10	Saksońskie Ministerstwo Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa	Niemcy, Saksonia	Rozdział 4.4 Ocena ryzyka środowiskow ego na wody powierzchnio we i gruntowe ; str. 107-108	<p>Istotne jest, aby rozwój turystyki odbywał się w sposób zrównoważony i z wykorzystaniem istniejących obiektów - ewentualnie z poprawą ich jakości. Należy wykluczyć wzrost czysto ilościowy. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko powinna również sprawdzić, czy dokument programowy określa to wystarczająco szczegółowo i, jeśli to konieczne, sformułować dalsze zalecenia dla tego obszaru.</p> <p>Negatywne przykłady tego są już widoczne na niektórych jeziorach kopalnianych, np. Geierswalder See Südböschung, gdzie w przeszłości rozwinęła się "dzika narośl", którą trudno jest uporządkować z perspektywy czasu.</p>	Uwagę uwzględ niono częścio wo	<p>Uzupełniono opis potencjalnych oddziaływań negatywnych w rozdziale 4.4</p> <p>W Prognozie bardzo szczegółowo odniesiono się do turystyki i presji z nią związanych. Tam gdzie zidentyfikowano możliwość wystąpienia presji wskazano stosowne rekomendacje. Przykładowo w rozdziale 5.1 wskazano propozycję aby projekty dotyczące tworzenia kompleksowych usług turystycznych, opartych o sieciowanie podmiotów, a także infrastruktury turystycznej uwzględniały maksymalną pojemność i odporność środowiska, z którego będą korzystać. Podkreślono, iż kwestie te mogą być elementem naboru projektów, a przyszli beneficjenci powinni się do nich odnosić w uzasadnieniu projektu. Co więcej zaproponowano przyjęcie nadrzędnej i obligatoryjnej zasady finansowania jedynie tych projektów, które nie czynią poważanej szkody w rozumieniu art. 17 rozporządzenia (UE) nr 2020/852 (rozporządzenie w sprawie taksonomii) [ang. „Do No Significant Harm” (DNSH)]. Tym samym wykluczono realizację projektów, które mogłyby szkodzić dobremu stanowi i odporności ekosystemów; lub być szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Ponadto odnosząc się</p>
----	--	---------------------	--	--	--	--

bezpośrednio do kwestii związanych z rozwojem turystyki oraz różnorodnością biologiczną w Prognozie wskazano następujące zastrzeżenia: "Biorąc pod uwagę powyższe istotne jest, aby w ramach Programu nie były wspierane przedsięwzięcia, które mogą potęgować lub zwiększać zidentyfikowane i wskazane poniżej największe zagrożenia dla różnorodności biologicznej występujące na terenie wsparcia:

- Nadmierna presja turystyczna w obszarach cennych przyrodniczo (Karkonoski Park Narodowy, Obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, rezerваты),
- Niszczenie stanowisk gatunków chronionych roślin i zwierząt oraz niszczenie cennych siedlisk przyrodniczych poprzez nadmierną presję turystyczną, w tym nielegalną penetrację obszarów poza wyznaczonymi szlakami,
- Niszczenie i fragmentacja siedlisk na skutek budowy nowej infrastruktury drogowej, ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych, zabudowy mieszkaniowej, budowy i rozbudowy nowych ośrodków turystycznych i wczasowych,
- Niszczenie siedlisk chronionych oraz stanowisk chronionych gatunków roślin i zwierząt w wyniku rozbudowy i budowy nowych stoków narciarskich wraz z infrastrukturą towarzyszącą,

-
- Rozprzestrzeniania się gatunków obcych i obcych gatunków inwazyjnych wzdłuż nowobudowanych dróg oraz szlaków turystycznych,
 - Utrata cennych siedlisk leśnych oraz stanowisk gatunków chronionych zwierząt i roślin na skutek prowadzenia nieprawidłowej gospodarki leśnej (wielkopowierzchniowe wycinki drzew, budowa dróg w miejscach istniejących szlaków (ścieżek) turystycznych),
 - Zaniechanie użytkowania kośnego cennych ekosystemów łąkowych,
 - Intensyfikacja rolnictwa (nadmierne stosowanie środków ochrony roślin,
 - Nadmierna eksploatacja złóż i kopalni prowadząca do dewastacji środowiska."
-

11	Saksońskie Ministerstwo Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa	Niemcy, Saksonia	Uwagi o charakterze ogólnym	Rolnictwo i leśnictwo, zarówno w ocenie stanu aktualnego i oddziaływaniach na poszczególne komponenty środowiska oraz dobra, jak i w zakresie oddziaływań programu nie zostały wystarczająco uwypuklone. W związku z tym adaptacja do zmian klimatu w kontekście rolnictwa i leśnictwa nie została uwzględniona w prognozie i jest przedstawiona w sposób niekonkretny. Rolnictwo i leśnictwo odgrywają jednak zasadniczą rolę w Priorytecie I (w zakresie zapobiegania i adaptacji do zmian klimatu). W związku z tym w 2.4 w zakresie "Współpracy" działania w tym zakresie są możliwe, a przynajmniej nie wykluczone. W tym miejscu można rozwinąć i uwzględnić podejście oparte na ekosystemach.	Uwaga uwzględniono częściowo	Ponowna analiza zapisów Programu oraz Prognozy wykazała, że Działanie 1, w celu 2.4 (Priorytet I) jest sformułowane na tyle szeroko, że projekty wspierające adaptację do zmian klimatu w leśnictwie i rolnictwie, uwzględniające podejście oparte na ekosystemach mogą uzyskać dofinansowanie. W tym zakresie należy zwrócić uwagę, iż Prognoza rekomenduje również premiowanie projektów uwzględniających ekoprojektowanie (a co za tym idzie właśnie większe uwzględnianie aspektów środowiskowych na etapie przygotowywania projektów).
----	--	------------------	-----------------------------	--	------------------------------	---

12	Saksońskie Ministerstwo Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa	Niemcy, Saksonia	Uwagi o charakterze ogólnym	W prognozie nie uwzględniono obszarów ochrony wód. Brak jest również wyjaśnień dotyczących poważnych i długotrwałych oddziaływań na bilans wodny (wody gruntowe) w wyniku działalności górniczej (w tym rekultywacji terenów poeksploatacyjnych). Ponadto w prognozie nie przedstawiono dalszych wyjaśnień dotyczących transgranicznych problemów związanych z usługami świadczonymi w interesie ogólnym (np. w odniesieniu do gospodarki wodnej w miastach, np. w odniesieniu do wód gruntowych w celu zapewnienia dostaw wody pitnej). Oznacza to, że temat wody i jej wpływu na inne dobra chronione nie jest dostatecznie odzwierciedlony w raporcie środowiskowym	Uwagę uwzględniono częściowo	We wstępie do analizy szczegółowo zdefiniowano jej zakres i wskazano, iż stan wód diagnozowano i oceniano pod kątem w jaki rozumie go Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW). Nie koncentrowano się natomiast na aspektach także związanych z wodami, lecz obejmujących inne kwestie, jak wspomniany bilans wodny. W tekście odniesiono się szczegółowiej do wskazanych w uwadze problemów w zakresie zasobów wody pitnej, a na mapę naniesiono obszary ochrony wód i odniesiono się do nich w diagnozie.
13	Saksońskie Ministerstwo Energii, Ochrony Klimatu, Środowiska i Rolnictwa	Niemcy, Saksonia	Uwagi o charakterze ogólnym	Negatywne oddziaływania i kierunki zmian na chronione gatunki zwierząt w gospodarstwach stawowych w obszarze współpracy nie zostały ocenione. W prognozie nie wspomniano również o odpowiednich gatunkach bobra (<i>Castor fibus</i>), wydry (<i>Lutra lutra</i>) i czapli siwej (<i>Ardea alba</i>).	Uwagę odrzucono	Żadne zapisy Programu nie rodzą wprost zagrożeń na chronione gatunki zwierząt w gospodarstwach stawowych. Tam gdzie identyfikowano możliwość wystąpienia presji na różnorodność biologiczną wskazano stosowne rekomendacje. Przykładowo w rozdziale 5.1 wskazano propozycję aby projekty dotyczące tworzenia kompleksowych usług turystycznych, opartych o sieciowanie podmiotów, a także infrastruktury turystycznej uwzględniały maksymalną pojemność i odporność środowiska, z którego będą

korzystać. Podkreślono, iż kwestie te mogą być elementem naboru projektów, a przyszli beneficjenci powinni się do nich odnosić w uzasadnieniu projektu. Co więcej zaproponowano przyjęcie nadrzędnej i obligatoryjnej zasady finansowania jedynie tych projektów, które nie czynią poważanej szkody w rozumieniu art. 17 rozporządzenia (UE) nr 2020/852 (rozporządzenie w sprawie taksonomii) [ang. „Do No Significant Harm” (DNSH)]. Tym samym wykluczono realizację projektów które mogłyby szkodzić dobremu stanowi i odporności ekosystemów; lub być szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Ponadto w Prognozie wskazano następujące zastrzeżenia: "Biorąc pod uwagę powyższe istotne jest, aby w ramach Programu nie były wspierane przedsięwzięcia, które mogą potęgować lub zwiększać zidentyfikowane i wskazane poniżej największe zagrożenia dla różnorodności biologicznej występujące na terenie wsparcia:

- Nadmierna presja turystyczna w obszarach cennych przyrodniczo (Karkonoski Park Narodowy, Obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, rezerваты),

-
- Niszczenie stanowisk gatunków chronionych roślin i zwierząt oraz niszczenie cennych siedlisk przyrodniczych poprzez nadmierną presję turystyczną, w tym nielegalną penetrację obszarów poza wyznaczonymi szlakami,
 - Niszczenie i fragmentacja siedlisk na skutek budowy nowej infrastruktury drogowej, ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych, zabudowy mieszkaniowej, budowy i rozbudowy nowych ośrodków turystycznych i wczasowych,
 - Niszczenie siedlisk chronionych oraz stanowisk chronionych gatunków roślin i zwierząt w wyniku rozbudowy i budowy nowych stoków narciarskich wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
 - Rozprzestrzeniania się gatunków obcych i obcych gatunków inwazyjnych wzdłuż nowobudowanych dróg oraz szlaków turystycznych,
 - Utrata cennych siedlisk leśnych oraz stanowisk gatunków chronionych zwierząt i roślin na skutek prowadzenia nieprawidłowej gospodarki leśnej (wielkopowierzchniowe wycinki drzew, budowa dróg w miejscach istniejących szlaków (ścieżek) turystycznych),
 - Zaniechanie użytkowania kośnego cennych ekosystemów łąkowych,
 - Intensyfikacja rolnictwa (nadmierne stosowanie środków ochrony roślin,
-

• Nadmierna eksploatacja złóż i kopalin prowadząca do dewastacji środowiska."

Odnosząc się do brakujących gatunków to dokonano rewizji tekstu i stwierdzono, że nie wystąpią negatywne oddziaływania.

14	Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska	Polska	Uwagi o charakterze ogólnym	<p>Autorzy prognozy oddziaływania na środowisko (dalej jako prognoza) słusznie podjęli środowiskową ocenę celów PIPS (str. 13), jednak zastosowanie takiego podejścia nie wyklucza potrzeby dokonania bardziej szczegółowej oceny skutków środowiskowych realizacji poszczególnych projektów, określonych w PIPS jako kierunki interwencji, czyli: - renowacji zwiększających efektywność energetyczną lub działań w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej; - działań w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzykom związanym z klimatem i zarządzania nimi: powódzie i osunięcia ziemi, pożary, inne ryzyka, np. burze i susze; - gospodarki wodnej i ochrony zasobów wodnych. Rzetelnie przedstawione informacje z zakresu możliwych oddziaływań poszczególnych rozwiązań infrastrukturalnych, w tym porównania (także te generalne, dotyczące podejść infrastrukturalnego i ekosystemowego, które przewidziano w celu szczegółowym "wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego") są konieczne do</p>	Uwagę odrzucono	<p>Oceny prowadzone w ramach Prognozy zostały dostosowane do poziomu szczegółowości ocenianego dokumentu. Jako nieuprawnione należałoby uznać ocenianie skutków środowiskowych domniemanych przedsięwzięć, których realizacja nie wynika z treści ocenianego programu. W Prognozie oceniono te elementy, które wynikają zarówno z treści Programu jak i wskaźników realizacji Programu (zarówno na poziomie produktu jak i efektu). Tam gdzie to było uzasadnione wskazywano możliwość realizacji projektów pilotażowych. Ze względu na ogólne zapisy Programu i zasadę przezroczności zaproponowano przyjęcie na poziomie Programu zasady finansowania interwencji, które nie czynią poważanej szkody w rozumieniu art. 17 rozporządzenia (UE) nr 2020/852 [z ang. „Do No Significant Harm]. Ma to o tyle istotne znaczenie, że takie podejście znalazło uzasadnienie w przyjętych 24 czerwca 2021 r. Rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) dotyczących funduszy unijnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności[1] w preambule w punkcie 6 wskazuje, że cele EFRR i Funduszu Spójności powinny być osiągnięte w ramach
----	---------------------------------------	--------	-----------------------------	---	-----------------	---

spełnienia wymogu adekwatności prognozy do ocenianego projektu. Ponadto zestawienie informacji odnośnie wpływu na środowisko poszczególnych rodzajów przedsięwzięć, umożliwi stworzenie systemu wyboru projektów z uwzględnieniem kryteriów środowiskowych. Uzupelnienie prognozy w powyższym zakresie nie byłoby konieczne w sytuacji, kiedy organ opracowujący wprowadziłby do PIPS zastrzeżenie o nie realizowaniu w jego ramach projektów infrastrukturalnych (przedsięwzięć). Jednakże niezbędne jest podkreślenie, że w związku z postępującymi zmianami środowiska oraz ich niekorzystnymi efektami, celem przyświecającym realizacji PIPS powinno być finansowanie skutecznych działań wdrożeniowych - praktycznych działań w zakresie ochrony środowiska, przy równoczesnym ograniczaniu do niezbędnego minimum zasobochłonności prac studialnych i budujących ramy współpracy

zrównoważonego rozwoju oraz zgodnie z promowanym przez Unię celem polegającym na zachowaniu, ochronie i poprawie jakości środowiska (...) oba fundusze powinny wspierać działania, które są prowadzone z poszanowaniem norm i priorytetów Unii w zakresie klimatu i środowiska, które nie czynią poważnych szkód dla celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 (6) i które zapewniają transformację w kierunku gospodarki niskoemisyjnej w ramach dążeń do osiągnięcia neutralności klimatycznej Unii do 2050 r.

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej w preambule w punkcie 10 wskazuje, że Fundusze powinny wspierać działania, które byłyby prowadzone z poszanowaniem norm i

priorytetów Unii w zakresie klimatu i środowiska i które nie czyniłyby poważnych szkód dla celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852. Ponadto w artykule 9 wskazuje, że cele funduszy są realizowane zgodnie z celem wspierania zrównoważonego rozwoju, określonym w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyni poważnych szkód”.

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1059 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego bezpośrednio odniesienie do art. 17 rozporządzenia (UE) nr 2020/852 zostało wprowadzone do pkt. 5 preambuły: „Odzwierciedlając znaczenie przeciwdziałania zmianom klimatu zgodnie z zobowiązaniami Unii na rzecz realizacji porozumienia paryskiego przyjętego na mocy Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu oraz na rzecz realizacji celów Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczących zrównoważonego rozwoju, Fundusze będą przyczyniać się do

uwzględnienia działań w dziedzinie klimatu i do osiągnięcia celu ogólnego zakładającego, że 30 % wydatków budżetowych UE zostanie przeznaczonych na wspieranie celów klimatycznych. W tym kontekście Fundusze powinny wspierać działania, które są prowadzone z poszanowaniem norm w zakresie klimatu i środowiska i które nie czyniłyby poważnych szkód dla celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852”

Tym samym biorąc pod uwagę treść przytoczonych rozporządzeń pewne jest, że w perspektywie finansowej 2021-2027 stosowanie zasady DNSH w rozumieniu art. 17 rozporządzenia o Taksonomii będzie obligatoryjnym wymogiem dotyczącym i projektów finansowanych w ramach Programów INTERREG w perspektywie 2021-2027. Zaproponowana rekomendacja to krok wyprzedzający wymogi, zapewniający już na tym etapie zgodność z przyszłymi wymogami dotyczącymi realizacji konkretnych projektów. Jednocześnie przyjęcie tej zasady gwarantuje realizację projektów które nie będą wiązać się z możliwością wystąpienia szkody w środowisku (w ramach celów określonych w rozporządzeniu w sprawie taksonomii)”

15	Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska	Polska	Uwaga o charakterze ogólnym	Zasadne jest także zmodyfikowanie prognozy w zakresie metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania, o których mowa w art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy ooś. Zgodnie z treścią tego przepisu propozycje powinny dotyczyć także możliwych negatywnych skutków środowiskowych PIPS, a zaproponowany w prognozie sposób monitorowania opiera się na założeniu, że oddziaływania takie nie wystąpią oraz skupia się na ewidencjonowaniu rzeczowych rezultatów programu.	Uwagę uwzględniono częściowo	W Prognozie należy podać propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu co zostało przedstawione w rozdziale 5.3 Prognozy. Prognoza nie zidentyfikowała istotnych zagrożeń dla środowiska ani tym bardziej pewnych negatywnych oddziaływań które należałoby objąć systemem monitoringu. Wprowadzenie zasady finansowania interwencji, które nie czynią poważanej szkody w rozumieniu wspomnianego art. 17 [z ang. „Do No Significant Harm] ma na celu wyeliminowanie przypadków w których może wystąpić znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko. Z tego względu zaproponowany w rozdziale 5.3 system należy uznać za wystarczający. Jako uzupełnienie zaproponowano dodatkowe wskaźniki na poziomie projektu. Wskaźniki zostały tak dobrane, że pozytywne trendy ich zmian będą charakteryzować istotny pozytywny wkład w osiągnięcie celów środowiskowych. Z kolei negatywne trendy, jeśli wystąpią, będą informować o możliwości wystąpienia negatywnych presji na środowisko.
----	---------------------------------------	--------	-----------------------------	--	------------------------------	--

16	Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska	Polska	Uwaga o charakterze ogólnym (Str. 108)	Przedstawiona przez Autorów prognozy idea "wspólnej inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej oraz krajobrazowej obszaru wsparcia" (str. 108 prognozy) jest nieuzasadniona wobec wielokrotnie podkreślanego w prognozie (np. str. 52, 64) nieinwestycyjnego charakteru projektów, a także z uwagi na fakt, że obszar postulowanej inwentaryzacji jest tożsamy z obszarem wsparcia (11 471 km ²) i jest znacznie większy od obszaru wdrożenia rozwiązań realnie służących celowi "wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami".	Uwagę uwzględniono częściowo	Postulowana w Prognozie inwentaryzacja nie ma na celu minimalizowania negatywnych oddziaływań wynikających z realizacji Programu. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć lepszemu zarządzaniu zasobami przyrodniczo-krajobrazowymi w obszarze wsparcia (w szczególności w realizacji przedsięwzięć prowadzonych przez podmioty prywatne oraz administrację publiczną). W Prognozie dodano uzupełnienia dotyczące inwencji takiego projektu.
----	---------------------------------------	--------	--	---	------------------------------	---

